

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๓
ลักษณะ ๑ ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง

ดร.จิตฤดี วีระเวสส์
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๗

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ

๑. การแก้หรือเพิ่มเติมฟ้อง บรรยายไปเมื่อคราวที่แล้ว

๒. การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควร จำเลยอาจยื่นคำร้องขอแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การของเขา ก่อนศาลพิพากษา ถ้าศาลเห็นสมควรอนุญาต ก็ให้ส่งสำเนาแก้ไขทัก”

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

- กรณีของโจทก์ หากมีพฤติการณ์ซึ่งทำให้ต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติมฟ้อง การยื่นคำร้องดังกล่าวย่อมกระทำได้อีกเมื่อมีความจำเป็นหรือมีเหตุอันควร
- จำเลยก็เช่นกัน หากจะแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ จำเลยก็ต้องแสดงเหตุผลอันสมควรอย่างชัดเจนในการขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การนั้นด้วย มิฉะนั้น ศาลย่อมไม่อนุญาตให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การได้ (ฎีกาที่ ๖๗๗/๒๕๘๕ และที่ ๕๕๕/๒๕๐๑)

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๑๕๐๗/๒๕๕๑ หากจำเลยประสงค์จะขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ จำเลยจะต้องยื่นคำร้องแสดงเหตุอันควรว่าจำเลยมีความจำเป็นต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การเพราะเหตุใด มิใช่เป็นไปตามอำเภอใจของจำเลย ซึ่งศาลมีอำนาจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ โดยพิจารณาถึงเหตุผลที่จำเลยอ้างอิงในคำร้องว่าเป็นเหตุผลอันสมควรอนุญาตหรือไม่
- ฎีกาที่ ๕๒๕๔/๒๕๕๐ เมื่อจำเลยขอแก้คำให้การจำเลยก็ต้องแสดงเหตุอันควรมาในคำร้องให้ครบถ้วนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง แต่ตามคำร้องขอแก้คำให้การของจำเลย จำเลยมิได้อ้างเหตุขอแก้มาในคำร้อง ศาลชั้นต้นจึงชอบที่จะยกคำร้อง

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

(๒.๑) การขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ กฎหมายมิได้จำกัดว่าต้องกระทำได้เพียงครั้งเดียว

➢ ฎีกาที่ ๒๓๓/๒๕๒๔ ในคดีอาญากฎหมายหาได้จำกัดว่าจำเลยมีสิทธิขอแก้คำให้การได้เพียงครั้งเดียวไม่ ตราบใดที่ศาลยังมีได้พิพากษาแม้จะนัดฟังคำพิพากษาไว้แล้ว ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิจำเลยที่ยื่นคำร้องขอแก้คำให้การ **เมื่อมีเหตุอันควร** ในคดีความผิดอันยอมความได้ ศาลเห็นว่าโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ตามกฎหมาย ย่อมมีเหตุอันควรที่จะอนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การโดยการถอนคำให้การเดิมและให้การใหม่ได้

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุอันควร

➢ ฎีกาที่ ๓๒๗๗/๒๕๔๗ การขอถอนคำให้การเดิมที่ให้การรับสารภาพกับขอให้การใหม่เป็นปฏิสัธ เป็นการใช้คำให้การตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง กำหนดให้สิทธิจำเลยที่ยื่นคำร้องขอแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การได้ก่อนศาลพิพากษาเมื่อมีเหตุอันสมควร **ถึงแม้ว่า** ศาลจะอนุญาตหรือไม่นั้นเป็นดุลพินิจของศาลก็ตาม แต่สำหรับกรณีนี้จำเลยได้คัดค้านข้อเท็จจริงตามรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติซึ่งสรุปผลข้อเท็จจริงที่เป็นผลร้ายต่อจำเลย ถือว่าคดีมีเหตุอันสมควรที่จำเลยจะขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การได้

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๑๒๙๑/๒๕๒๑ ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยเสร็จแล้วและจำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน ระหว่างนัดรอฟังคำพิพากษา จำเลยยื่นคำร้องขอถอนคำให้การเดิมที่รับสารภาพ ขอให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ โดยอ้างเหตุว่าจำเลยถูกเจ้าหน้าที่รัฐบาลหลายฝ่ายขู่เชิญหลอกลวงให้รับสารภาพ ให้คำมั่นว่าแม้จะรับสารภาพก็ไม่ต้องถูกจำคุกเพราะจะออกกฎหมายไม่เอาโทษภายหลัง จำเลยหลงเชื่อจึงให้การรับสารภาพ ต่อเมื่อจำเลยได้รับคำชี้แจงจากทนายความว่าไม่เป็นความจริงจึงขอต่อสู้คดีนั้น เมื่อปรากฏว่าขณะจำเลยให้การรับสารภาพนั้น จำเลยไม่มีทนายและเหตุผลที่จำเลยอ้างกล่าวก็อาจเป็นไปได้ ทั้งในคดีอาญาจำเลยมีสิทธิต่อสู้คดีได้เต็มที่อยู่แล้ว รูปคดีสมควรให้จำเลยแก้คำให้การได้ตามคำร้อง

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุอันควร

- ส่วนใหญ่มักเป็นพฤติการณ์ส่อไปในทางประวิงคดีให้ล่าช้า (ฎีกาที่ ๔๕๗๕/๒๕๕๑)
- ฎีกาที่ ๓๓๕/๒๕๕๙ เดิมจำเลยให้การปฏิเสธ แสดงว่าเข้าใจข้อกล่าวหาตามที่โจทก์ฟ้องแล้วและจะต่อสู้คดีอย่างไร แต่เมื่อสืบพยานโจทก์ได้ ๒ ปาก จำเลยขอถอนคำให้การเดิมเป็นรับสารภาพตามฟ้องและตกลงจะชำระเงินให้โจทก์ โดยจำเลยชำระเงินให้โจทก์ ๒ งวด แล้วไม่ชำระอีกเลย จากนั้นจำเลยขอถอนคำให้การรับสารภาพเป็นให้การปฏิเสธ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากหลังจากที่รับสารภาพมาแล้วประมาณ ๔ เดือน โดยอ้างเหตุว่าจำเลยเข้าใจผิดว่ามีหน้าที่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทน แต่โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย จำเลยจึงไม่มีหน้าที่ชำระเงินตามที่ตกลงกันได้ เห็นได้ว่าเป็นการให้การปฏิเสธเพื่อให้มี การสืบพยานกันต่อไปอีก อันเป็นการประวิงคดี ไม่มีเหตุสมควรอนุญาตให้จำเลยแก้คำให้การ

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

(๒.๒) การขอแก้ไขคำให้การต้องยื่นคำร้องขอแก้ต่อศาล และแม้จะยื่นคำร้องตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายแล้ว ศาลก็ยังมีดุลพินิจพิจารณาอีกชั้นหนึ่งว่ามีเหตุอันควรที่จะอนุญาตให้แก้ไขหรือไม่

➢ ในคดีอาญานั้น จำเลยจะให้การหรือไม่ให้การก็ย่อมเป็นสิทธิของจำเลย แต่การขอแก้ไขคำให้การจำเลยนั้นจะสามารถกระทำได้อีกเมื่อมีเหตุอันสมควร ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง เท่านั้น มิใช่เป็นไปตามอำเภอใจของจำเลย อีกทั้งยังเป็นดุลพินิจของศาลว่าเห็นสมควรจะอนุญาตให้แก้ไขหรือไม่ก็ได้ (ฎีกาที่ ๖๒๑๔-๖๒๑๖/๒๕๕๔)

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

ฎีกาที่ ๙๓๓๔/๒๕๕๒ จำเลยให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดจริงตามฟ้อง โจทก์ โจทก์ร่วมและจำเลยต่างแถลงไม่ติดใจสืบพยาน ศาลชั้นต้นจึงนัดฟังคำพิพากษา เมื่อถึงวันฟังคำพิพากษา จำเลยขอถอนคำให้การเดิมที่รับสารภาพตามฟ้องและขอให้การใหม่เป็นปฏิเสธคำฟ้องโจทก์ แม้คำให้การของจำเลยดังกล่าวระบุว่าจำเลยขอถอนคำให้การเดิมที่รับสารภาพตามฟ้องและขอให้การใหม่เป็นปฏิเสธคำฟ้องของโจทก์ ก็ถือเป็นการแก้ไขคำให้การตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสองแล้ว เมื่อจำเลยขอแก้ไขคำให้การโดยมิได้ยื่นคำร้องขอแก้คำให้การและมีได้แสดงให้ปรากฏว่ามีเหตุผลสมควรแก้คำให้การอย่างไร อันเป็นการไม่ปฏิบัติตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง จึงไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้จำเลยแก้ไขคำให้การ

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

(๒.๓) จำเลยต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น

- นับตั้งแต่ยื่นฟ้องคดีจนถึงระยะเวลาก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นนั้น จำเลยสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง **จำเลยจะมาขอแก้ไขคำให้การในชั้นอุทธรณ์/ฎีกาไม่ได้**
- **ฎีกาที่ ๒๓๐๙/๒๕๕๘** การขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง จะต้องกระทำเสียก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา **การที่จำเลยขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การในชั้นฎีกา ย่อมเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว**

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

๒.๔) การที่จำเลยให้การปฏิเสธในศาลชั้นต้น แต่ขอเปลี่ยนคำให้การเป็นรับสารภาพในศาลสูง แม้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ต้องกระทำก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น แต่ถือได้ว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงและไม่ได้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้น (ฎีกาที่ ๕๙๔/๒๕๕๙ และที่ ๓๑๘/๒๕๕๙)

- **ฎีกาที่ ๘๙๓/๒๕๖๓** ฎีกาของจำเลยฉบับลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๒ จำเลยอ้างว่ามีได้กระทำความผิด ขอให้ยกฟ้อง ต่อมาจำเลยยื่นฎีกาฉบับลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยศาลชั้นต้นรับเป็นคำแถลงการณ์เนื่องจากยื่นเกินกำหนดระยะเวลายื่นฎีกา **แต่ตามเนื้อหาเป็นการขอให้การรับสารภาพในชั้นฎีกา** ซึ่งแม้จำเลยไม่อาจกระทำได้เพราะการแก้ไขคำให้การจะต้องกระทำก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง แต่การที่จำเลยยื่นคำแถลงการณ์โดยขอให้การรับสารภาพในชั้นฎีกา **ถือได้ว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงโดยไม่ได้แย้งข้อที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง จึงไม่มีประเด็นต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยอีกต่อไปว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่**

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

(๒.๕) เมื่อศาลเห็นสมควรอนุญาตให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การ ให้ส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การนั้นแก่โจทก์

- กรณีที่ศาลเห็นสมควรอนุญาตให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การแล้ว ศาลต้องส่งสำเนาคำร้องนั้นให้แก่โจทก์ด้วย เพื่อให้โจทก์จะได้ทราบว่า จำเลยให้การต่อสู้คำฟ้องของโจทก์อย่างไรบ้าง โจทก์จะได้จัดเตรียมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยกับหักล้างข้ออ้างของจำเลยได้อย่างถูกต้องนั่นเอง

การแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การ (ต่อ)

(๒.๖) กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องแล้ว ต่อมาศาลอนุญาตให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมฐานความผิด จำเลยย่อมมีสิทธิขอเพิ่มเติมคำให้การได้เช่นกัน

- ฎีกาที่ ๓๙๒๐/๒๕๔๙ โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องโดยขอแก้บทลงโทษจาก พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๑, ๔๐, ๔๒, ๖๕, ๖๖, ๗๐ ทวิ เป็น มาตรา ๒๑, ๔๐, ๔๒, ๖๕, ๖๖ ทวิ, ๗๐, ๗๑ ซึ่งเป็นการแก้หรือเพิ่มเติมฐานความผิด ก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง, ๑๖๔ เมื่อจำเลยไม่คัดค้านและศาลชั้นต้นอนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง จำเลยย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำให้การได้ แต่เมื่อจำเลยไม่ยื่นคำร้องดังกล่าว แสดงว่าจำเลยรับสารภาพโดยมิได้หลงต่อสู้ในฐานความผิดที่โจทก์ขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องนั้น ศาลย่อมลงโทษจำเลยตามคำฟ้องที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ บัญญัติว่า “ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ให้ศาลยกฟ้องเสีย แต่ถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ จะสั่งเลื่อนคดีไปก็ได้

คดีที่ศาลได้ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าโจทก์มาร้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันศาลยกฟ้องนั้น โดยแสดงให้เห็นได้ว่ามิเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่

ในคดีที่ศาลยกฟ้องดังกล่าวแล้ว จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลยกฟ้องเช่นนี้ในคดีซึ่งราษฎรเท่านั้นเป็นโจทก์ ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการฟ้องคดีนั้นอีก เว้นแต่จะเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

มาตรา ๑๖๖ นี้ เป็นเรื่องโจทก์ขาดนัดไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง (ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖)

วันนัดพิจารณา (ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ ที่บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๙ และ ๑๖๖ มาบังคับแก่การพิจารณาโดยอนุโลม”)

วันนัดตรวจพยานหลักฐาน (ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “...ในกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐานให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”) **เท่านั้น**

ซึ่งเป็นเรื่องที่ ป.วิ.อ. บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จะนำเรื่องโจทก์หรือจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การหรือขาดนัดพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาอนุโลมใช้กับคดีอาญาไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๕๗๔/๒๕๒๕)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๒๒๗/๒๕๒๗ การที่โจทก์ไม่มาศาลหลังจากสืบพยานโจทก์บ้างแล้วนั้น ศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ได้ เพราะโจทก์ยังมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อศาลคือนำพยานเข้าสืบอีก หากไม่ตั้งใจสืบก็ต้องแถลงให้ศาลทราบ และเรื่องการไม่มาศาลตามกำหนดนัดนี้ ป.วิ.อ. ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งแล้ว จึงจะนำ ป.วิ.พ. เรื่องการพิจารณาโดยขาดนัดมาอนุโลมใช้บังคับหาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- การฟ้องคดีอาญาด้วยวาจา ไม่อาจมีการยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้โจทก์ต้องมาศาลเพื่อกล่าวฟ้องจำเลยต่อศาลด้วยวาจา ถ้าโจทก์ไม่มาย่อมแสดงว่ายังไม่มีการฟ้อง จึงนำเอา ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับในกรณีนี้ไม่ได้ ศาลจึงไม่อาจพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดได้และจะพิพากษายกฟ้องก็ไม่ได้เช่นกันเพราะยังไม่มีฟ้อง แต่ต้องสั่งจำหน่ายออกจากสารบบความ (ฎีกาที่ ๔๗๐๒/๒๕๔๘)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กระบวนการพิจารณาคดีอาญากรณีโจทก์ขาดนัด มีสาระสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ

- ๑. หลักเกณฑ์การขาดนัดของโจทก์
- ๒. หลักเกณฑ์การร้องขอให้ศาลยกคดีของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่
- ๓. หลักเกณฑ์การตัดอำนาจของโจทก์ที่จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๑. หลักเกณฑ์การขาดนัดของโจทก์

- มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ให้ศาลยกฟ้องเสีย แต่ถ้าศาลเห็นว่าเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ จะสั่งเลื่อนคดีไปก็ได้”

(๑.๑) ศาลจะยกฟ้องโจทก์ตามมาตรา ๑๖๖ ได้ ต้องประกอบไปด้วยการที่โจทก์ทราบกำหนดนัดของศาลโดยชอบแล้ว แต่โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

- หากขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไป ย่อมไม่ถือว่าโจทก์ไม่มาตามกำหนด อันส่งผลให้ศาลไม่มีอำนาจในการยกฟ้องโจทก์ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ได้เลย หากศาลไปสั่งยกฟ้องโจทก์ตามมาตราดังกล่าว ย่อมเป็นการไม่ชอบ กรณีเช่นนี้ โจทก์ไม่จำเป็นต้องร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ตามหลักเกณฑ์ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง แต่อย่างใด

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- **ฎีกาที่ ๒๑๗๘/๒๕๓๖** โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด เพราะโจทก์ไม่ทราบวันนัดสืบพยานโจทก์อันเนื่องจากการส่งหมายไม่ชอบ ย่อมไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะยกฟ้องได้ กรณีไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๒) กรณีศาลกำหนดวันนัดสืบพยานโดยไม่มีตัวจำเลยมาศาล ถือเป็นกระบวนการพิจารณาไม่ชอบ แม้โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดดังกล่าว ศาลจะยกฟ้องไม่ได้

- **ฎีกาที่ ๓๐๓๑/๒๕๒๖** ในคดีอาญาเมื่อศาลไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว ศาลชอบที่จะต้องออกหมายเรียกหรือหมายจับจำเลยมาแล้วแต่ควรอย่างไรก็ดี เพื่อให้ได้ตัวจำเลยมาอยู่ในอำนาจศาลเสียก่อนแล้วจึงทำการพิจารณาต่อไป การที่ศาลสั่งกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์โดยยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล จึงเป็นกระบวนการพิจารณาข้ามขั้นตอนของกฎหมาย เมื่อจำเลยไม่มาศาลตามนัด ในวันนั้นก็ไม่มีตัวจำเลยอยู่ในอำนาจศาล วันเวลาที่นัดไว้จึงถือไม่ได้ว่าเป็นวันเวลาดังนัดสืบพยานโจทก์ เมื่อโจทก์ไม่มาศาลตามวันเวลาดังกล่าวจะถือเป็นเหตุยกฟ้องโดยอาศัย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ หาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๓) ต้องเป็นกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

“กำหนดนัด” ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ นี้ หมายถึง วันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา และวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

ถ้าเป็นนัดอื่นๆ นอกเหนือจากวันดังกล่าว ศาลย่อมไม่อาจยกฟ้องโจทก์โดยอาศัย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ได้เลย เช่น

- นัดพร้อมเพื่อฟังกำหนดวันพิจารณา (ฎีกาที่ ๓๒๗/๒๔๘๓)
- นัดพร้อมเพื่อฟังกำหนดวันจะไต่สวนผู้ร้องกรณีขอรับของกลางคืน (ฎีกาที่ ๙๓/๒๔๘๓)
- นัดฟังประเด็นกลับ (ฎีกาที่ ๙๙๐/๒๕๑๖)
- นัดฟังผลคดีของคดีอื่น (ฎีกาที่ ๑๕๗๐/๒๕๑๕)
- นัดพร้อมเพื่อสอบคำให้การจำเลยและกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ (ฎีกาที่ ๗๔๙๓/๒๕๑๐)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๔๔๕๒/๒๕๖๒ ข้อเท็จจริงได้ความว่า หลังจากประทับฟ้องแล้ว ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้หมายเรียกจำเลยมาให้การในวันนัดพร้อม โดยมีกำหนดชัดเจนว่า นอกจากการสอบคำให้การจำเลยแล้ว จะดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีได้อีก จึงเป็นเพียงการนัดพร้อมเพื่อสอบคำให้การจำเลย ดังนั้น เมื่อโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดพร้อมดังกล่าว ซึ่งมีใช้วันนัดตรวจพยานหลักฐานหรือนัดพิจารณาหรือนัดสืบพยานโจทก์ กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลชั้นต้นจะยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๑ ได้ ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ให้ยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาลโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องโดยอาศัยบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อมาหลังจากมีคำสั่งดังกล่าวนั้น จึงเป็นการไม่ชอบโจทก์ยอมไม่อยู่ในบังคับที่จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งให้ยกคำสั่งศาลชั้นต้น และให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่แล้วมีคำสั่งตามรูปคดีต่อไปนั้นจึงชอบแล้ว

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๔) กำหนดนัด ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง หมายถึง โจทก์ต้องมาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา และวันนัดตรวจพยานหลักฐานทุกนัด เพราะเป็นกรณีที่โจทก์ยังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาลอยู่ ซึ่งแตกต่างจากคดีแพ่งที่หมายถึง วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานซึ่งเป็นนัดสืบพยานเฉพาะนัดแรกเท่านั้น

➢ ฎีกาที่ ๒๒๗/๒๕๒๗ การที่โจทก์ไม่มาศาลหลังจากสืบพยานโจทก์บ้างแล้วนั้นศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ได้ เพราะโจทก์ยังมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อศาลคือนำพยานเข้าสืบอีก หากไม่ตั้งใจสืบก็ต้องแถลงให้ศาลทราบ และเรื่องการไม่มาศาลตามกำหนดนัดนี้ ป.วิ.อ. ได้บัญญัติไว้ชัดเจนแล้ว จึงจะนำ ป.วิ.พ. เรื่องการพิจารณาโดยขาดนัดมาอนุโลมใช้บังคับหาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๕) ศาลยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานของโจทก์ที่สืบมาแล้วนั้นมีมูล หรือฟังลงโทษจำเลยได้หรือไม่ (ฎีกาที่ ๑๗๒๖/๒๕๓๔)

➢ ฎีกาที่ ๑๒๑๔/๒๕๓๘ การที่จะพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบไปแล้วในการไต่สวนมูลฟ้องจะพอฟังว่าคดีมีมูลหรือไม่ ต้องเป็นกรณีที่โจทก์มาศาลตามกำหนดนัดแล้วไม่ตั้งใจนำพยานเข้าไต่สวนต่อไป แต่เมื่อโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องครั้งที่สองแม้จะไม่ใช้วันนัดไต่สวนมูลฟ้องครั้งแรก ศาลก็ต้องยกฟ้องโจทก์เสียตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องวินิจฉัยพยานโจทก์ที่สืบไปแล้วในนัดก่อนว่าคดีมีมูลหรือไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๖) ศาลยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงว่าในวันนัดนั้นจำเลยจะมาศาลด้วยหรือไม่

➢ ฎีกาที่ ๓๗๕๔/๒๕๓๐ (ปชญ) ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ มีเจตนารมณ์ที่จะเร่งรัดการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว มิให้มีการประวิงคดี จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อบังคับให้โจทก์ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด มิฉะนั้น ย่อมเสี่ยงต่อการที่จะถูกยกฟ้องอันเป็นผลเสียต่อคดีของโจทก์เอง กรณีจึงเป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับศาลหาได้เกี่ยวข้องกับจำเลยแต่ประการใด **ไม่** ดังนั้น เมื่อโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาโดยไม่ปรากฏเหตุขัดข้องแล้ว ศาลก็ชอบที่จะพิพากษายกฟ้องไปได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมาศาลในวันนั้นด้วยหรือไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ แม้การส่งหมายนัดให้จำเลยโดยวิธีปิดหมายยังไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมาย โจทก์ก็ยังคงต้องมาศาลตามกำหนดนัด

➢ ฎีกาที่ ๒๐๘๕/๒๕๕๗ โจทก์ที่ ๑ ทราบกำหนดนัดได้สำนวนมูลฟ้องโดยชอบแล้วจึงมีหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัด **แต่ในวันนัดฝ่ายโจทก์ที่ ๑ กลับไม่มีผู้ใดมาศาลโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอลื่อนคดี** ถึงแม้จะปรากฏว่าการส่งหมายนัดและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยทั้งสามโดยวิธีปิดหมายยังไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมาย ก็หาทำให้โจทก์ที่ ๑ หมดหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัดไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๗) การที่โจทก์แถลงหมดยาน หรือไม่ตั้งใจสืบพยานโจทก์แล้ว หรือโจทก์ไม่มาศาลในวันสืบพยานจำเลย ศาลยกฟ้องโจทก์ตาม มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ไม่ได้ เพราะโจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องสืบพยาน หรือปฏิบัติต่อศาลแล้ว เพียงแต่เสียสิทธิชกค้ำพยานจำเลยเท่านั้น (ฎีกาที่ ๑๖๕๓/๒๔๙๓)

- ฎีกาที่ ๑๒๕๖/๒๕๒๑ การที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยาน จำเลย เห็นได้ว่าโจทก์ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติต่อศาล โจทก์เพียงแต่เสียสิทธิ ชกค้ำพยานจำเลย แต่ไม่อาจยกฟ้องโจทก์เพราะเหตุนี้ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ อย่างไรก็ตาม การที่โจทก์จะหมดหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อศาลเพราะไม่ตั้งใจ สืบพยานอีกนั้น โจทก์ต้องแถลงให้ศาลทราบเป็นกิจจะลักษณะ มิฉะนั้น ยังคงถือว่ายังมีหน้าที่ต่อศาลอยู่ ซึ่งอาจถูกยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่งได้

- ฎีกาที่ ๕๕๖๔/๒๕๓๔ วันนัดสืบพยานโจทก์แม้จะมีใช้นัดแรก โจทก์ก็ยังคงมีหน้าที่นำ พยานเข้าสืบตามกำหนดนัด หากไม่ตั้งใจสืบพยานอีกก็ต้องแถลงให้ศาลทราบเพื่อจะ ได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป การที่ทนายโจทก์แถลงไว้ในนัดก่อนว่า หากนัดหน้า ไม่สามารถติดตาม ส. มาเบิกความได้ก็ให้ถือว่าทนายโจทก์ไม่ตั้งใจสืบ ส. อีก ก็หาได้มี ความหมายถึงกรณีนี้ที่โจทก์ไม่มาศาลด้วยไม่ เมื่อโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดศาล ชั้นต้นจึงชอบที่จะยกฟ้องเสียได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๑

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๘) หากโจทก์ไม่มาศาลแต่ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดี ศาลต้องพิจารณาสั่งคำร้องขอเลื่อนคดีก่อน

➢ ฎีกาที่ ๔๑๐/๒๕๒๘ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องโจทก์เมื่อเวลา ๙.๐๕ นาฬิกา ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ทนายโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีเมื่อเวลา ๙.๐๐ นาฬิกา ศาลชั้นต้นจะอ้างว่าโจทก์ไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบได้ไม่ ชอบที่จะพิจารณาคำร้องของโจทก์เสียก่อนว่าสมควรจะให้เลื่อนคดีหรือไม่ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องโจทก์โดยไม่พิจารณาคำร้องขอเลื่อนคดีที่ได้ยื่นไว้ก่อนที่จะมีคำสั่ง โดยอ้างว่าโจทก์ไม่มาศาลตามนัด เป็นการมีคำสั่งผิดชั้นตอนไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา จึงต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาเสียใหม่ให้ถูกต้อง

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๙) โจทก์ต้องทราบกำหนดนัดของศาลโดยชอบแล้ว

➢ กรณีที่ศาลยังไม่แจ้งกำหนดนัดให้โจทก์ทราบ หรือการส่งหมายแจ้งกำหนดนัดให้โจทก์นั้นเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกระบวนการการส่งหมาย ย่อมถือไม่ได้ว่าโจทก์ได้ทราบกำหนดวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา หรือวันนัดตรวจพยานหลักฐานของศาลโดยชอบแล้ว ย่อมไม่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ที่ศาลจะยกฟ้องได้

➢ ฎีกาที่ ๒๑๗๘/๒๕๓๖ โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดเพราะโจทก์ไม่ทราบวันนัดสืบพยานโจทก์อันเนื่องจากการส่งหมายไม่ชอบ ย่อมไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะยกฟ้องได้ กรณีจึงไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๒๘๕/๒๕๕๓ ศาลชั้นต้นได้สำนวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล ให้ประทับฟ้อง นัดจำเลยมาให้การแก้คดีและนัดสืบพยานโจทก์ ต่อมามีการเลื่อนนัดสอบคำให้การจำเลยและสืบพยานโจทก์ไปอีก แต่เจ้าหน้าที่ผู้พิมพ์รายงานกระบวนการพิจารณาพิมพ์วันนัดผิดไปจากที่คู่ความตกลงกันไว้ โดยผู้พิพากษามีได้อ่านรายงานกระบวนการพิจารณาที่พิมพ์ผิดนั้นให้คู่ความฟังก่อน เมื่อโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดตามที่เจ้าหน้าที่พิมพ์จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดตามความใน ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง อันจะเป็นเหตุให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๒๖/๒๕๐๓ ในคดีอาญา โจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีออกไปจนกว่าจะจับตัวจำเลยได้ และในท้ายคำร้องทนายโจทก์ได้เซ็นที่หมายเหตุว่า “ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว” ศาลได้มีคำสั่งในวันรุ่งขึ้นว่าให้เลื่อนคดีไปโดยโจทก์ยังไม่ทราบคำสั่งศาล ดังนี้ ศาลจะพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยถือว่าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ หาชอบไม่

หมายเหตุ หากศาลมีคำสั่งในวันที่โจทก์ร้องขอเลื่อนคดี ต้องถือว่าโจทก์ทราบกำหนดนัดของศาลโดยชอบแล้ว หากโจทก์ไม่มาในวันนัดนั้น ย่อมอยู่ในเกณฑ์ที่ศาลยกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๑๐) ฝ่ายโจทก์ต้องไม่มีใครมาศาลเลย

- แม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๑๔) ให้คำนิยาม “โจทก์” หมายความว่า พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาล หรือทั้งคู่ในเมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน ดังนั้น ในกรณีที่ เป็นโจทก์ร่วมกัน หากในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา หรือวันนัดตรวจพยานหลักฐาน โจทก์หรือโจทก์ร่วมฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาศาล ย่อมไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะยกฟ้องได้
- ฎีกาที่ ๑๔๑๙/๒๔๙๗ ผู้เสียหายร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย วันนัดพิจารณา พนักงานอัยการขาดนัดไม่มาศาลแต่โจทก์ร่วมมา ดังนี้ จะถือว่าโจทก์ขาดนัดอันจะต้องยกฟ้องของโจทก์เสียตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ไม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๑๑) คำว่า “โจทก์” หมายความว่ารวมถึงทนายโจทก์ผู้รับมอบอำนาจและผู้รับมอบฉันทะของโจทก์ด้วย

- ฎีกาที่ ๘๗๒/๒๔๙๒ ทนายโจทก์มาศาล แม้ตัวโจทก์ไม่มาก็ไม่ถือว่าโจทก์ขาดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๑๒) กรณีฝ่ายโจทก์มาศาล แต่ศาลยกฟ้องเพราะถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสู้บ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙(๔)

➢ **ฎีกาที่ ๑๓๘๒/๒๕๙๒** คดีอาญาก่อนผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยนั้น เมื่อถึงวันนัดทนายโจทก์มา แต่ตัวโจทก์ไม่มาและโจทก์ไม่ได้ร้องขอเลื่อนคดี ศาลได้พิพากษายกฟ้อง คดีถึงที่สุดไปแล้ว พนักงานอัยการจะนำคดีนี้มาฟ้องใหม่หาได้ไม่ เพราะในคดีก่อนศาลยกฟ้องเนื่องจากโจทก์ไม่มีพยานมาสู้บ ซึ่งมีผลเช่นเดียวกับการพิพากษายกฟ้อง โดยโจทก์พิสูจน์ความผิดของจำเลยไม่ได้สมฟ้อง เป็นการพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธิฟ้องร้องได้ระงับสิ้นไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ การที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มีพยานมาสู้บ โจทก์จะร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่ไม่ได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

➢ **ฎีกาที่ ๑๗๓๙/๒๕๒๘** โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบฉันทะให้เสมียนทนายนำคำร้องมายื่นต่อศาลขอเลื่อนการไต่สวนมูลฟ้อง ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูลและพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๑๓) การมาศาลของฝ่ายโจทก์นั้น ต้องปรากฏตัวต่อศาลในเวลาที่สามารถได้
ส่วนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานด้วย (ฎีกาที่ ๒๕๓/
๒๕๓๑)

- ฎีกาที่ ๑๙๖๗/๒๕๔๙ ในวันนัดสืบพยานโจทก์ ศาลนัดสืบพยานโจทก์เวลา ๙.๐๐
นาฬิกา โจทก์ทราบนัดโดยชอบแล้วจึงมีหน้าที่ต้องมาศาลตามกำหนด แม้น
พนักงานอัยการโจทก์เจ้าของสำนวนจะมาที่ศาลแล้วแต่ก็มิได้เข้าห้องพิจารณา โดย
น. ไปทำหน้าที่แทนพนักงานอัยการในคดีอื่นและทำหน้าที่อื่น ศาลได้ประกาศเรียก
โจทก์ให้เข้าห้องพิจารณาตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ นาฬิกา ศาลรอจนกระทั่งเวลา ๑๑.๑๕
นาฬิกา โจทก์ก็ไม่เข้าห้องพิจารณาคดีแกล้งให้ศาลทราบถึงเหตุขัดข้องของโจทก์ ทั้ง
ที่โจทก์ได้มาอยู่ในบริเวณศาลแล้ว พฤติการณ์ของโจทก์แสดงให้เห็นว่าโจทก์ไม่เอาใจ
ใส่หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในเวลานัดของศาล ดังนั้น โจทก์จึงจะยกขึ้นแก้ตัวหรือ
ยกมาเป็นข้ออ้างเพื่อให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่หาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๑.๑๔) เมื่อโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด ศาลต้องยกฟ้องเท่านั้น จะ
สั่งจำหน่ายคดีเพราะเหตุที่ฟ้องไม่ได้

- ฎีกาที่ ๑๕๗๔/๒๕๒๕ ในกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดได้ส่วนมูล
ฟ้องนั้น ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว
ว่าให้ศาลยกฟ้องเสียจึงจะนำบทบัญญัติใน ป.วิ.พ. ว่าด้วยการที่ฟ้อง
มาใช้บังคับในกรณีนี้หาได้ไม่ ฉะนั้น ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่
มาศาลโดยไม่มีเหตุ โดยถือว่าโจทก์ที่ฟ้อง และศาลชั้นต้นสั่งให้
จำหน่ายคดีจึงไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ แม้การที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีจะไม่ชอบ แต่หากไม่มีการอุทธรณ์จนผลของคำสั่งดังกล่าวถึงที่สุดไปแล้ว โจทก์นำคดีมาฟ้องใหม่ได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ

➢ ฎีกาที่ ๑๖๒-๑๖๓/๒๕๐๖ คดีอาญานั้น เมื่อโจทก์ทั้งฟ้องก็เท่ากับโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย ศาลจึงควรพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ แต่ศาลชั้นต้นกลับสั่งจำหน่ายคดีนั้น เมื่อจำเลยไม่อุทธรณ์ผลแห่งคดีจึงคงเป็นว่าศาลสั่งจำหน่ายคดีอยู่นั่นเอง ซึ่งไม่ทำให้สิทธินำคดีมาฟ้องใหม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๓๙ ฉะนั้น โจทก์จึงฟ้องใหม่ได้ภายในอายุความ โดยไม่ถือว่าเป็นการฟ้องซ้ำ

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๒. หลักเกณฑ์การร้องขอให้ศาลยกคดีของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่

มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง บัญญัติว่า “คดีที่ศาลได้ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าโจทก์มาร้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันศาลยกฟ้องนั้น โดยแสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่”

วรรคสอง ของมาตรา ๑๖๖ นี้ สามารถนำไปใช้บังคับแก่การพิจารณาและตรวจพยานหลักฐานได้โดยอนุโลมด้วย ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๑ และ ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง ฉะนั้น หากศาลยกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา หรือวันนัดตรวจพยานหลักฐาน โจทก์ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

การที่ศาลจะยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ดังกล่าวนั้น ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด โดยโจทก์ต้องร้องขอต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษายกฟ้องและต้องแสดงเหตุสมควรต่อศาลว่าเพราะเหตุใดจึงมาศาลในวันนัดดังกล่าวไม่ได้ให้ครบถ้วน ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

(๒.๑) ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง

การยกฟ้องต้องเป็นกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดได้ส่วนมูลฟ้อง นัดพิจารณา หรือนัดตรวจพยานหลักฐานเท่านั้น หากถูกยกฟ้องเพราะเหตุอย่างอื่นนอกเหนือจากเหตุตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ โจทก์ย่อมไม่อาจร้องขอให้ยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๗๓๙/๒๕๒๘ โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบฉันทะให้เสมียนทนายนำคำร้องมายื่นต่อศาลขอเลื่อนการได้ส่วนมูลฟ้อง ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อได้ส่วนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูลและพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นได้ส่วนมูลฟ้องใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

ฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๓๖ ศาลชั้นต้นนัดสืบพยานโจทก์ได้ ๒ นัด และสืบพยานโจทก์ได้ ๓ ปากแล้ว ในนัดต่อมาทนายโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีอ้างว่าป่วย จำเลยคัดค้านว่ามีได้ป่วยจริง ศาลชั้นต้นให้จำศาลไปตรวจสอบอาการของทนายโจทก์แต่ไม่พบ จึงมีคำสั่งยกคำร้องขอเลื่อนคดีและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ในทั้งสืบพยานโจทก์แล้วนัดสืบพยานจำเลย มิใช่กรณีศาลมีคำสั่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖, ๑๘๑ เพราะเป็นเรื่องโจทก์ขอเลื่อนคดีแล้วศาลไม่ให้เลื่อน หาใช่โจทก์ไม่มาตามนัดศาลจึงยกฟ้องไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๒) กรณีโจทก์ไม่ทราบกำหนดนัดโดยชอบจึงมิได้มาศาล แต่ศาลยกฟ้อง โจทก์ไม่อยู่ในบังคับที่จะขอให้พิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน โจทก์จึงอุทธรณ์คำพิพากษาที่ศาลยกฟ้องได้ (ฎีกาที่ ๑๕๗๐/๒๕๑๕)

- ฎีกาที่ ๕๖๒๕/๒๕๔๕ แม้ตามคำร้องของโจทก์จะเป็นเรื่องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ แต่คำร้องก็ได้กล่าวอ้างถึงเหตุที่การพิจารณาผิดระเบียบว่าเกิดจากการส่งหมายนัดของเจ้าพนักงานศาลไม่ชอบ **ไม่อาจถือว่าโจทก์ได้ทราบกำหนดนัดสืบพยานโจทก์ จึงขอให้ศาลกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ใหม่** ซึ่งแปลได้ว่าโจทก์ประสงค์จะแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความผิดสมควร จึงมาศาลไม่ได้ และขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑ และการที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดโดยโจทก์ไม่ทราบกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ จึงไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๓) โจทก์ต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง

- กรอบเวลาที่โจทก์จะยื่นคำร้องขอให้ไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่นั้น คือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง **มิใช่**นับแต่วันที่โจทก์ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล
- การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ แต่โจทก์มายื่นคำร้องขอเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๗ จึงเป็นการเกินกำหนดเวลา **แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ตามที่โจทก์อ้างในคำร้องว่า ผู้รับมอบอำนาจโจทก์จัดวันนัดผิดและแจ้งให้ทนายโจทก์ทราบ** ก็ไม่ใช่เหตุที่โจทก์จะไม่ต้องยื่นคำร้องภายใน ๑๕ วัน (ฎีกาที่ ๒๕๙๕/๒๕๓๙)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๔) การที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด โจทก์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายโดยร้องขอให้พิจารณาใหม่เสียก่อน ถ้าศาลไม่อนุญาต โจทก์จึงจะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ หากโจทก์ข้ามขั้นตอนดังกล่าว ศาลอุทธรณ์อาจไม่รับวินิจฉัยเพราะไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยให้

- **ฎีกาที่ ๒๑๐๙/๒๕๒๙** เมื่อโจทก์ประสงค์ให้ศาลชั้นต้นยกคดีของโจทก์ซึ่งถูกยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ โจทก์จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง เสียก่อน โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลชั้นต้นเพื่อศาลจะได้ไต่สวนคำร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์มาศาลไม่ได้ตามกำหนดนัดดังกล่าวอ้างหรือไม่ แล้วจึงจะพิจารณาสั่งได้โดยถูกต้อง การที่โจทก์กลับยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้อกล่าวอ้างของโจทก์ดังกล่าวเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่ ศาลอุทธรณ์ย่อมไม่อาจวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ได้เพราะไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยให้ ฉะนั้นที่ศาลอุทธรณ์ยกอุทธรณ์ของโจทก์โดยวินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของโจทก์เป็นการปฏิบัติข้ามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้จึงชอบแล้ว

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ กรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ฎีกาด้วย

- **ฎีกาที่ ๔๕๒๘/๒๕๕๑** ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ย่อมต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

แต่การที่ศาลชั้นต้นยกคำร้องโจทก์โดยไม่อนุญาตให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ โจทก์อุทธรณ์คำสั่งและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มิใช่กรณียกฟ้อง จึงไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

- **ฎีกาที่ ๙๒๘๐/๒๕๕๑** คดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนี้ จึงไม่ใช่กรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์แต่ประการใด จะนำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๐ แห่ง ป.วิ.อ. มาบังคับแก่กรณีเช่นนี้หาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๕) โจทก์ต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้ บางครั้งการที่โจทก์ไม่สามารถมาศาลตามกำหนดนัดได้นั้น อาจเพราะมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ตามสภาพการณ์ของโจทก์แต่ละคนและแต่ละคดี ฉะนั้น กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้โจทก์สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ได้ ซึ่งคำร้องนั้นต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควรเช่นใดจึงทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้เป็นสำคัญ แต่ก็ไม่ถึงขนาดต้องเป็นเหตุสุดวิสัยตาม **ป.พ.พ. มาตรา ๘** เช่น โจทก์มาศาลช้าไปครึ่งชั่วโมงเพราะเหตุขัดข้องการจราจรติดขัดกว่าปกติเนื่องจากฝนตกหนักและน้ำท่วม ถือว่ามีเหตุอันสมควร (ฎีกาที่ ๖๔/๒๕๒๑)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุสมควร

- โจทก์และทนายโจทก์มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว แต่คิดว่าศาลคงเลื่อนคดีเพราะจำเลยไม่มา ทนายโจทก์จึงไปว่าความอีกศาลหนึ่ง ส่วนโจทก์แยกไปทำธุระโดยไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่หรือขออนุญาตจากศาล มีเหตุสมควรที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ (ฎีกาที่ ๓๖๗/๒๕๓๐)
- โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ โดยอ้างว่าโจทก์ไม่ทราบกำหนดนัดสืบพยานโจทก์เนื่องจากย้ายภูมิลำเนา ศาลชั้นต้นจึงควรทำการไต่สวนว่าเหตุที่โจทก์ยกขึ้นอ้างนั้นฟังได้หรือไม่ เพียงใด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑ จะอาศัยเพียงโจทก์และทนายโจทก์ย้ายภูมิลำเนาแล้วไม่แจ้งให้ศาลทราบมาเป็นเหตุยกคำร้องโดยไม่ทำการไต่สวน หาสมควรไม่ (ฎีกาที่ ๑๘๖/๒๕๕๒)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- คำร้องของโจทก์ได้แสดงเหตุยืนยันว่า โจทก์ได้มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว เพียงแต่โจทก์ยังติดการดำเนินคดีอาญาอื่น ซึ่งศาลได้นัดพิจารณาไว้ใน วันเวลาเดียวกันก่อน เสร็จแล้วจึงจะมาดำเนินคดีนี้ต่อไป ซึ่งหากเป็น ความจริงตามคำร้องก็นับว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์ไม่ได้มาดำเนินคดีนี้ตาม กำหนดนัด ศาลขอที่จะได้สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อนจึงจะวินิจฉัยได้ ว่าที่โจทก์ไม่มาดำเนินคดีนี้ตามกำหนดนัดมีเหตุสมควรหรือไม่ (ฎีกาที่ ๔๓๖๖/๒๕๕๗)

แต่ถ้าเป็นความบกพร่องของนายโจทก์ที่นัดซ้อนกับคดีอื่น ถือว่าไม่มีเหตุอัน สมควร (ฎีกาที่ ๑๘๔๗/๒๕๕๐)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุสมควร เช่น โจทก์จัดจำวันนัดสืบพยานโจทก์คลาดเคลื่อน เป็นความผิดพลาดจาก ความไม่รอบคอบและประมาทเส้นเลอของโจทก์เอง ไม่มีเหตุสมควรที่จะยกคดีของโจทก์ขึ้นพิจารณา ใหม่ (ฎีกาที่ ๙๒๘๐/๒๕๕๑ และที่ ๗๒๕/๒๕๕๘)

ฎีกาที่ ๒๓๙๐/๒๕๕๔ นายโจทก์ทราบวันนัดสืบพยานโจทก์โดยชอบแล้วแต่มาถึงศาลชั้นต้นเลย กำหนดนัดไปแล้วหนึ่งชั่วโมงครึ่ง เนื่องจากรถยนต์ของนายโจทก์ขัดข้อง ซึ่งนายโจทก์สามารถจอด รถไว้ข้างทางแล้วรีบโทรศัพท์แจ้งศาลทราบทันที หรือมีเจตนาที่รีบเดินทางมาศาลด้วยรถยนต์รับจ้าง ได้ แต่นายโจทก์ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่านายโจทก์ไม่เอาใจใส่หรือ เล็งเห็นถึงความสำคัญในเวลานัดของศาล กรณีไม่มีเหตุสมควรให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่

ฎีกาที่ ๒๐๘๕/๒๕๕๗ นายโจทก์รู้ว่าตนมีอาการป่วยไม่อาจมาศาลได้ตั้งแต่ก่อนวันนัดแล้ว และยอม ทราบดีว่าเหตุป่วยเจ็บเป็นเหตุที่อาจขอเลื่อนคดีได้ นายโจทก์ก็น่าจะติดต่อให้โจทก์มาศาล หรือมา นำคำร้องขอเลื่อนคดีที่สำนักงานทนายความของนายโจทก์มายื่นต่อศาลอันอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ แต่นายโจทก์ก็ไม่ได้ยื่นคำร้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบถึงเหตุแห่งความจำเป็นดังกล่าวเพื่อขอ เลื่อนคดีไม่ พกติดการณของฝ่ายโจทก์ส่อลักษณะเป็นการประวิงคดี ทำให้ฝ่ายจำเลยได้รับความ เดือดร้อน ทั้งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลล่าช้า กรณีจึงไม่มีเหตุอัน สมควรที่จะอนุญาตให้ยกคดีในส่วนของโจทก์ขึ้นได้สวนมูลฟ้องใหม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๓. หลักเกณฑ์การตัดอำนาจของโจทก์ที่จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลยกฟ้องดังกล่าวแล้ว จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลยกฟ้องเช่นนี้ในคดีซึ่งราษฎรเท่านั้นเป็นโจทก์ ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการฟ้องคดีนั้นอีก เว้นแต่จะเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา ต่อ)

หากพิจารณาถึงคดีที่ศาลยกฟ้องโจทก์เพราะไม่มาตามกำหนดนัด จะเห็นได้ว่ายังไม่มีการวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีเลย จึงถือไม่ได้ว่าศาลยกฟ้องโดยมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง อันจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔) ซึ่งโจทก์สามารถฟ้องจำเลยใหม่ได้ แต่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติตัดอำนาจโจทก์ว่าถ้าโจทก์ถูกศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่งแล้ว โจทก์ (หมายถึงพนักงานอัยการและราษฎรที่เป็นโจทก์) จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ยกเว้นว่าถ้าคดีที่ศาลยกฟ้องนั้นเป็นคดีอาญาแผ่นดินที่ราษฎรเป็นโจทก์ ย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้นอีก

แต่ถ้าคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์และถูกยกฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง นี้ เป็นความผิดต่อส่วนตัว พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจที่จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีก แม้ว่าราษฎรกับพนักงานอัยการจะแยกฟ้องคนละสำนวนกันก็ตาม

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๒๓ โจทก์ร่วมเคยเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในมูลกรณีเดียวกันกับคดีนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว แต่ในคดีนั้นโจทก์ร่วมไม่มาตามกำหนดนัดในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ผลแห่งคดีที่โจทก์ร่วมยื่นฟ้องจำเลยดังกล่าวนั้น ทำให้โจทก์ร่วมจะฟ้องจำเลยเรื่องเดียวกันอีกไม่ได้ เมื่อเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวย่อมตัดอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๖๖ วรรคท้าย สิทธิของพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องจำเลยในมูลกรณีเดียวกันไว้แล้วเป็นอันระงับไปโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าพนักงานอัยการฟ้องก่อนหรือหลังจากที่ศาลยกฟ้องคดีของโจทก์ร่วม เมื่อพนักงานอัยการถูกตัดอำนาจฟ้องย่อมจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ ต้องยกฟ้องของโจทก์และโจทก์ร่วม

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยุติสำนวนไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ซึ่งอาจกระทำโดยการชี้โทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกคำเบิกความพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายถอดออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

๑. การพิจารณาและการสืบพยานในศาลต้องทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

โดยหลักแล้ว การพิจารณาและสืบพยานในศาลไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานโจทก์ พยานโจทก์ร่วม หรือสืบพยานจำเลยจะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยทั้งสิ้น มิฉะนั้น กระบวนพิจารณาดังกล่าวไม่ชอบ ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลสูงมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยและยกคำพิพากษาของศาลล่างได้ โดยให้ดำเนินกระบวนพิจารณาในชั้นตอนที่ ไม่ชอบใหม่แล้วมีคำพิพากษาต่อไปตามรูปคดี (ฎีกาที่ ๖๕๑/๒๕๕๙, ๑๘๙๘/๒๕๕๕ และที่ ๑๒๑๙๓/๒๕๕๕)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

(๑.๑) หากไม่เป็นไปตามข้อยกเว้นที่กฎหมายบัญญัติให้พิจารณาลับหลังจำเลยแล้ว แม้จำเลยจะให้ความยินยอมก็จะพิจารณาลับหลังจำเลยไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๘๙๘/๒๕๕๔)

(๑.๒) หากระหว่างพิจารณาจำเลยบางคนหลบหนี เมื่อได้ตัวมา ศาลจะนำคำเบิกความของพยานที่เบิกความไปแล้วมาใช้ยื่นจำเลยคนที่หลบหนีไม่ได้ ต้องสืบพยานทั้งหมดต่อหน้าจำเลยที่ได้ตัวมาศาลใหม่ (ฎีกาที่ ๑๓๗๖/๒๕๕๐ และที่ ๙๘๐๐-๙๘๐๒/๒๕๕๑)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

(๑.๓) การไต่สวนเพื่อลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เนื่องจากบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้โดยการไต่สวนและไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย ดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป (ฎีกาที่ ๔๙๒๓/๒๕๕๗ และที่ ๑๑๕๙/๒๕๕๖)

(๑.๔) การที่ศาลเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๕ มิใช่การพิจารณาและสืบพยาน จึงไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (ฎีกาที่ ๕๒๓๙/๒๕๔๗)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๒. การเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานกระทำล้นหลังจำเลยไม่ได้

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลอาจเดินเผชิญสืบพยานหลักฐาน ...”

ศาลจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานหรือไม่ ถือเป็นดุลพินิจ หากอนุญาตให้เดินเผชิญสืบศาลก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๒ ทวิ ที่ต้องดำเนินการเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานต่อหน้าจำเลย ดังนั้น ผู้พิพากษาที่เดินเผชิญสืบจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานล้นหลังจำเลยไม่ได้ แม้จะโดยอาศัยความยินยอมของจำเลยที่แถลงไม่ติดใจไปดูการเดินเผชิญสืบก็ไม่ได้เช่นกัน

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๓. การสืบพยานประเด็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เว้นแต่ จำเลยที่ได้รับอนุญาตให้พิจารณาล้นหลัง ไม่ติดใจไปฟังการพิจารณา

มาตรา ๒๓๐ บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ... หรือเมื่อมีเหตุจำเป็นไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาสืบที่ศาลนั้น และการสืบพยานหลักฐานโดยวิธีอื่นไม่สามารถกระทำได้ ศาลมีอำนาจส่งประเด็นให้ศาลอื่นสืบพยานหลักฐานแทน ให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลเดิม รวมทั้งมีอำนาจส่งประเด็นต่อไปยังศาลอื่นได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๒ ทวิ ให้ส่งสำนวนหรือสำเนาฟ้อง สำเนาคำให้การ และเอกสารหรือของกลางเท่าที่จำเป็นให้แก่ศาลที่รับประเด็นเพื่อสืบพยานหลักฐาน หากจำเลยต้องชั่งอยู่ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น แต่ถ้าจำเลยในกรณีตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ ไม่ติดใจไปฟังการพิจารณาจะยื่นคำถามพยานหรือคำถามขอให้ตรวจพยานหลักฐานก็ได้ ให้ศาลสืบพยานหลักฐานไปตามนั้น

เมื่อสืบพยานหลักฐานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งถ้อยคำสำนวนพร้อมทั้งเอกสารหรือของกลางคืนศาลเดิม”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

โดยหลัก การสืบพยานประเด็นของศาลที่รับประเด็นก็ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (จำเลยที่ต้องขังและที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวด้วย) ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง ระบุให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ตั้งศาลเดิม และในวรรคสองที่ว่า หากจำเลยต้องขังอยู่ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น ยกเว้นแต่จำเลยที่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (ที่เพิ่มเติมใหม่) ไม่ติดใจไปฟังการพิจารณา ศาลที่รับประเด็นย่อมมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นได้

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๔. การสืบพยานทางจอภาพซึ่งถือเสมือนว่าเป็นการเบิกความในห้องพิจารณาของศาล
ต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

มาตรา ๒๓๐/๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

การสืบพยานทางจอภาพนี้ พยานอาจเบิกความที่ศาลอื่น
สถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นนอกจาก
ศาลนั้น โดยมาตรา ๒๓๐/๑ ถือว่าการเบิกความของพยาน
ผ่านทางจอภาพให้ถือเสมือนว่าเบิกความในห้องพิจารณา
ของศาล อันเป็นการพิจารณาที่ต้องกระทำโดยเปิดเผย
และต่อหน้าจำเลยแล้ว

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๕. ข้อยกเว้นของการสืบพยานโดยเปิดเผย

(๕.๑) การพิจารณาลับตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็น
การลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่าย
ใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของ
ประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

มาตรา ๑๗๘ บัญญัติว่า “เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านี้เท่านั้นที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- (๑) โจทก์และทนาย
- (๒) จำเลยและทนาย
- (๓) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๔) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๕) ล่าม
- (๖) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
- (๗) พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาลแล้วแต่จะเห็นสมควร”

ฉะนั้น แม้ศาลจะสั่งให้พิจารณาลับ แต่การพิจารณาและสืบพยานนั้นก็ยังคงต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เพียงแต่ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำโดยเปิดเผยเท่านั้น

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๗๔๐/๒๕๑๘ ศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณานำสืบ
ตัวจำเลยบางคนเป็นการลับและห้ามการโฆษณา
ข้อเท็จจริงได้ ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
และความปลอดภัยมั่นคงของราชอาณาจักร ศาลไม่
กล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่างๆ บุคคลและ
สถานที่ๆ เกี่ยวข้องไว้ในคำพิพากษา

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย

(๖.๑) การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ

มาตรา ๑๗๒ ทวิ บัญญัติว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรค ๒ แล้ว เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยาน

(๒) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๓) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้

(๔) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๕) ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

ในคดีที่ศาลพิจารณาและสืบพยานตาม (๒) หรือ (๓) ลับหลังจำเลยคนใด ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและการสืบพยานที่กระทำลับหลังนั้นเป็นผลเสียหายแก่จำเลยคนนั้น”

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

การที่ศาลจะอนุญาตให้พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้น ถือเป็น **ดุลพินิจของศาล**

- เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) จำกัดเฉพาะคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูง **ไม่เกินสิบปี** จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณา และการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลยก็ได้
- **ผล** แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **ฎีกาที่ ๑๕๑๔๗/๒๕๕๑** ศาลชั้นต้นอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลย แต่ปรากฏว่าโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ (เดิม) ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี ศาลชั้นต้นจึงไม่อาจมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างหนึ่งอย่างใดลับหลังจำเลยได้ การที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปโดยให้ทนายจำเลยแถลงรับข้อเท็จจริงและโจทก์แถลงไม่สืบพยานปาก อ. นั้น จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง, ๑๗๒ ทวิ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจึงไม่ชอบ และมีผลทำให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๒)** “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีหนายความหรือไม่ เป็นการสืบพยานโจทก์ที่ไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ไม่มาศาล
- **ผล** ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๓)** “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีหนายความหรือไม่ ซึ่งเป็นการสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ลับหลังจำเลยคนอื่น
- **ผล** ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๔) “จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อจำเลยที่เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นนั้นมีทนายความ และจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลย
- ผล แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากจำเลยนั้นมีทนายความแล้ว

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๕) “ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล
- ผล แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ศาลสั่งให้ออกจากห้องพิจารณา ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากสาเหตุมาจากตัวจำเลยเองที่ขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๒) ศาลสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะ
ขัดขวางการพิจารณา

ยกไปบรรยายในคราวหน้า เวลาไม่เพียงพอให้
บรรยายจบในครั้งนี้ได้

ขอขอบคุณ
บรรยายครั้งต่อไป
วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๔
เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๕๐ น.

